

A LABORATÓRIUMI MINTAKÜLDÉS SZABÁLYAI PARAZITOLÓGIAI VIZSGÁLATOK ESETÉN

Bélsár

A parazitás fertőzöttség megállapításához a **frissen ürített** bélsármintából végzett vizsgálat a legalkalmasabb. Nagyállatok, valamint juh, kecske és sertés esetében a mintát lehetőleg a végbélből vegyük egyszer használatos műanyag kesztyűvel. A mintát tartalmazó, kifordított kesztyű lekötve alkalmas a minta tárolására és szállítására is. Hasonló módon vehetünk mintát a frissen ürített bélsár talajjal nem érintkező részéből.

Nagyállatokból minimum 10 gramm, más fajokból minimum 5 gramm minta szükséges, de lehetőleg ennél nagyobb mennyiségű mintát küldjünk laboratóriumi vizsgálat céljából (szükség lehet megismételt vizsgálatra, vagy több vizsgáló módszer alkalmazására). **A minta mennyisége** ezért kisállatok esetében ne legyen kevesebb az egyszeri bélsárürítés mennyiségénél, nagyállatoktól pedig legalább egy maroknyi bélsár szükséges.

Olyan jól záródó doboz vagy tégely is alkalmas bélsárminta szállítására és tárolására, amely megakadályozza a minta kiszáradását (pl. vizelet-mintavevő pohár, alaposan kimosott befőttes üveg). Azonban a minták tárolásához és szállításához ne használjunk szűkszájú vérvételi csöveket, kémcsöveket vagy fecskendőket.

A bélsarat lehetőleg a mintavételt követően minél előbb jutassuk el a laboratóriumba. Ha erre nincs lehetőség, akkor a bélsármintát a laboratóriumba szállításig tároljuk hűtőszekrényben 4-8°C-on, de **soha ne fagyasszuk le**. A bélsár kiszáradásának megelőzése céljából kevés vizet adhatunk a mintához olyan módon, hogy a bélsár és a hozzáadott víz töltsse ki minél inkább a tárolóedényt. A mintát egyértelmű, lemoshatatlan, jól azonosítható jelöléssel kell ellátni.

Egyes paraziták (pl. kutyák galandférgei, giardiák) petéi vagy cisztái nem folyamatosan ürülnek, ezért a kimutatásokra irányuló vizsgálatok esetében **indokolt lehet a több napon keresztül gyűjtött minta** vizsgálata. Az így gyűjtött mintákat ne keverjük össze, hanem időrendi sorrendben lássuk el jelzéssel.

Néhány minta vizsgálata nem tájékoztat az állatcsoport átlagos paraziták általi fertőzöttségéről. Ezért egy nagyobb állatcsoport pl. (istálló, nyáj, gulya) átlagos fertőzöttségének a felméréséhez a csoport egyedeinek kb. **a 10%-ából, de legalább 10 állatból** vett bélsármintát kell vizsgálni. Minden egyedhez külön kesztyűt használjunk, vagy a bélsárvevő eszközt minden minta gyűjtése után tisztítsuk meg. Ha a csoportban tartott állatoktól valamilyen okból nem lehet egyedi mintát gyűjteni, akkor kevert bélsármintát kell az állományból beküldeni. Ezt az állomány 10%-ának megfelelő számú helyről származó bélsárból gyűjtünk.

Méh-, hüvelyváladék és tasaköblíték

A *Trichostrongylus axei* kimutatására irányuló vizsgálattal párhuzamosan rendszeresen *Campylobacter foetus* kimutatására irányuló vizsgálat is szükséges (tenyészállatok, export).

Szükséges eszközök:

- Mosófolyadék (szalmasárga színű): alkalmas az öblítésre és a *T. foetus* kitenyésztésére. A NÉBIH ÁDI Bakteriológiai Laboratórium biztosítja, csőben vagy üvegben. 4°C-on hűtve kell tárolni.
- Dúsító folyadék (sötét színű): alkalmas a *T. foetus* kitenyésztésére. A NÉBIH ÁDI Bakteriológiai Laboratórium biztosítja 5 ml-es csőben. 4°C-on hűtve kell tárolni.
- Steril műanyag fecskendő és kb. 20 cm-es polietilén cső.
- A testnyílások megtisztításához enyhe fertőtlenítőszeres lemosó oldat.
- Nőivarú egyedek esetében hüvelytükör.

Mintavételezés bikákból:

A tasak bejáratát megtisztítjuk a durva szennyeződésektől, a tasak masszírozásával kiszorítjuk a levegőt. A fecskendő végére illesztett polietilén csővel felszívjuk a szobahőmérsékletre előmelegített szalmasárga mosófolyadékot. A polietilén csövet kb. 15 cm mélyen bevezetjük a tasak üregébe. Egyik kezünkkel a tasak nyílását összeszorítva rögzítjük a csövet, míg a másik kezünkkel befecskendezzük a mosófolyadékot. Egy percig 20-40 cm hosszan intenzíven masszírozzuk a területet, majd a mosófolyadékot visszaviszük a fecskendőbe. Az 5 ml-es, csavaros kupakú csőben lévő, sötét színű dúsító folyadékba annyi öblítményt töltünk át a fecskendőből, hogy az megteljen. Lezárjuk a csövet, és a maradék öblítményt tartalmazó fecskendőt is.

Mintavételezés nőivarú szarvasmarhából:

Mosással megtisztítjuk a péra környékét a durva szennyeződésektől, majd hüvelytükrrel feltárjuk a hüvelyt. A fecskendő végére illesztett polietilén csővel felszívjuk a szobahőmérsékletre előmelegített szalmasárga mosófolyadékot. A polietilén cső segítségével a hüvelybe fecskendezzük a mosófolyadékot, majd felszívjuk. Ezt 4-5 alkalommal megismételjük. Az 5 ml-es, csavaros kupakú csőben lévő, sötét színű dúsító folyadékba annyi öblítményt töltünk a fecskendőből, hogy az megteljen. Lezárjuk azt a csövet, és a maradék öblítményt tartalmazó fecskendőt is.

A minta laboratóriumba szállítása:

A lezárt, öblítményt tartalmazó fecskendőt, valamint a feltöltött 5 ml-es csövet 24 órán belül, szobahőmérsékleten tárolva a laboratóriumba szállítjuk. A mintákat ne szállítsuk együtt a hűtve tárolt vérmintákkal.

Kültakaró

A kültakarón lévő, szabad szemmel látható ízeltlábúakat 70%-os etanol-oldatot tartalmazó, jól zárható edénybe helyezzük. Lenyírt szőrt vagy tollat műanyag zacskóban vagy jól záródó edényben küldjük vizsgálatra. Bőrkaparékot a beteg vagy betegsége gyanús bőrből, az ép és az elhalt terület határáról gyűjtünk. Előzetesen a szőrt vagy a gyapjút nyírjuk rövidre vagy borotváljuk le, a felületes felrakódásokat távolítsuk el. A bőrt vízzel vagy glicerinnel megnedvesítjük, hogy a kaparék a mintagyűjtés során ne szálljon szét. A bőrre merőlegesen tartott szikével a bőrt a vérsavó kiserkenéséig kaparjuk. A több helyről vett, nagyobb mennyiségű mintát jól záródó edényben vagy kémcsőben kell laboratóriumi vizsgálatra küldeni. Fülruhösség gyanúja esetén a fülkagyló belsejéből vattatamponnal kell mintát venni, a tampon ezt követően jól zárható, egyedi jelöléssel ellátott kémcsőben küldjük vizsgálatra.

Izomminta *Trichinella* vizsgálatra

Mintavétel házisertés esetében

Hízósertés esetében legalább 10 g mintát kell beküldeni a rekeszoszlopnak az inas részbe való átmenete közeléből. **Tenyézkoca és -kan esetén** legalább 20 g mintát kell beküldeni a rekeszoszlopnak az inas részbe való átmenete közeléből. A rekeszoszlopok hiánya esetén egy kétszeres méretű, 20 g-os (vagy tenyészkoca és -kan esetén 40 g-os) mintát kell beküldeni a rekeszizom bordai vagy szegycsonti részéből, a rágóizomból, a nyelvől vagy a hasizmokból. **Darabolt húsból** legalább 50 g vázizom-mintát kell beküldeni, ahol lehetséges, csontok vagy inak közeléből. Ugyanakkora mintát kell venni az olyan húsból is, amelyet nem alapos főzésre, vagy nem a vágást követő feldolgozás más típusaira szánnak. **Fagyasztott minták esetében** legalább 50 g vázizomszövet-mintát kell beküldeni vizsgálat céljából. A megadott tömegek olyan húsmintára vonatkoznak, amely minden zsírtól és kötőszövetből mentes. **Nem hőkezelt hústermékekből** (pl. füstölt kolbász) legalább 500 g mintát kell beküldeni vizsgálat céljából.

A mintavétel és az emésztendő mennyiség házisertéstől eltérő állatfajok esetében

Legalább 100 g súlyú mintát kell beküldeni a **ló** nyelv- vagy rágóizmából, illetve a **vaddisznó** mellső lábából, nyelvéből vagy rekeszizmából. A ló esetében, amennyiben ezek az izmok hiányoznak, 200 g mintát kell beküldeni a rekeszoszlop inas részbe való átmenete közeléből. A megadott tömegek olyan húsmintára vonatkoznak, amely minden zsírtól és izompólyától mentesek.

Szervek

A szerveket egyedi jelöléssel ellátott, jól zárható műanyag zacskóban, a lehető legrövidebb időn belül el kell juttatni a laboratóriumba. Ha ez nem lehetséges, a vizsgálat kezdetéig 4-8°C hőmérsékleten, de nem fagyasztva kell tárolni. A gyomrot, a vékonybelet, valamint a vastagbelet külön-külön mindkét végén le kell kötni. Bármely szervben észlelt parazitát 70%-os etanol-oldatot tartalmazó, jól zárható edényben küldjük parazitológiai vizsgálatra.

Vér

Vérparaziták vizsgálatához alvadásában gátolt vért (trinátrium-citrát, vagy dinátrium-EDTA tartalmú vérvételi csövekben) kell vizsgálatra küldeni.

Kísérőirat (vizsgálati megrendelő) vizsgálati mintához

A laboratóriumba küldött mintához kísérőirat (vizsgálati megrendelő) kitöltése szükséges. A kísérőirat olvasható kitöltésére ügyelni kell. A NÉBIH a saját laboratóriumaiba való mintaküldéshez megrendelő formanyomtatványt biztosít. Egy általunk ajánlott megrendelő mintát csatoltunk. Ezt is a minta mellé, a csomagban kell elhelyezni úgy, hogy a mintától ne szennyeződjön. A kísérőiraton szerepelni kell a következőknek:

- a megrendelő neve, címe, egyéb elérhetőségei (telefonszám, e-mail cím), továbbá első mintaküldés esetén a megrendelő születési helye és időpontja, édesanyja neve,
- cégek esetében az adószám,
- a beküldő állatorvos neve, címe, ÉLB azonosítószáma, elérhetőségei (telefonszám, e-mail cím), a beküldés iktatószáma,
- az állat faja,
- a minta típusa (bélsár, bőrkaparék, stb.),
- mintaszám,
- származási hely,
- a mintavétel időpontja,
- a vizsgálat iránya és célja (felmérő vizsgálat, tájékoztató vizsgálat vagy tünetek észlelése),
- kórelőzmény, amely az alábbiakat tartalmazza:
 - o az állatok kora,
 - o az állat(ok)on észlelt tünetek, ill. elváltozások leírása,
 - o az első tünet észlelésének időpontja,
 - o a jelenleg érintett egyedek százaléka,
 - o az állományban az elmúlt év során milyen parazitózisok fordultak elő,
 - o milyen parazitózist feltételez,
 - o milyen parazitaellenes kezeléseket alkalmaztak az elmúlt év során.

A megrendelőt a költségviselőnek minden esetben alá kell írni, cég esetében bélyegző lenyomatával ellátni. Állatorvos által történő beküldés esetén az állatorvosnak is alá kell írni, és állatorvosi vagy hatósági állatorvosi bélyegző lenyomatával ellátni a kísérőiratot.

A vizsgálati mintát a laboratóriumba eljuttathatjuk

- személyesen,
- futárral,
- NÉBIH körjáráttal,
- és postai úton.

A postán való beküldés a legkevésbé javasolt módja a mintaszállításnak, mert a minta minősége a szállítás során romolhat, ami a laboratóriumi munkát megnehezíti. A NÉBIH körjáráttal kapcsolatos információk ügyében hívható telefonszámok: 06-70-640-5995, 06-70-436-0528.

Árlista és költségviselő

Vizsgálat iránya	Költségviselő	Nettó egységár (Ft/minta)
<i>Culicoides</i> meghatározás egyedenként elegymintából (EU monitoring)	Állami költségre	360
<i>Trichinella</i> vizsgálati eredmény megerősítése (EU monitoring)	Állami költségre	2400
<i>Trichinella</i> fajok kimutatása és meghatározása (EU monitoring)	Állami költségre	1900
Bőr-, szőr- vagy tollminta parazitológiai vizsgálata	Megrendelő	1600

Egyedi bélsár minta célzott parazitológiai vizsgálata	Megrendelő	1300
Egyedi bélsár minta teljes körű parazitológiai vizsgálata (kérődzők)	Megrendelő	2300
Egyedi bélsár minta teljes körű parazitológiai vizsgálata (egyéb)	Megrendelő	1600
Kevert bélsár minta célzott parazitológiai vizsgálata	Megrendelő	1900
Kevert bélsár minta teljes körű parazitológiai vizsgálata (kérődzők)	Megrendelő	4840
Kevert bélsár minta teljes körű parazitológiai vizsgálata (egyéb)	Megrendelő	2400
Gyomor- bélcsatorna parazitológiai vizsgálata	Megrendelő	2900
Egyéb szervek parazitológiai vizsgálata	Megrendelő	2000
Laboratóriumi állat parazitológiai státusz vizsgálata	Megrendelő	5200
Parazita fajmeghatározás (háziállatok)	Megrendelő	2500
Parazita fajmeghatározás (vadon élő állatok)	Megrendelő	4900
Parazita fajmeghatározás (egzotikus állatok)	Megrendelő	15000
<i>Trichinella</i> vizsgálat emésztéses eljárással (max. 50 g)	Megrendelő	3800
<i>Trichinella</i> vizsgálat emésztéses eljárással (max. 100 g)	Megrendelő	5200
<i>Tritrichomonas foetus</i> kimutatása	Megrendelő	2300

A NÉBIH parazitológiai laboratóriumának elérhetősége

NÉBIH Élelmiszerlánc-biztonsági Laboratórium Igazgatóság
Parazitológiai, Hal- és Méhbetegségek Nemzeti Referencia Laboratórium
1095 Budapest, Mester u. 81.

A mintákat munkaidőben (H-Cs: 7-16 óra, P: 7-14 óra) kell eljuttatni a laboratóriumba.

Az épület mellett parkoló található. Szállítójárművel való behajtás a Vágóhid u. 5. felőli kapubejárón lehetséges. A kapubejárón való bejutáshoz kérjük az alábbi mobiltelefon-számok egyikét hívni.

A vizsgálatok kifizetése utánvétellel vagy átutalással történhet. Igény esetén a NÉBIH 1143 Budapest, Tábornok utca 2. alatti telephelyén az anyagátvevő pénztárában személyesen is befizethető.

Amennyiben további kérdése van, kérjük, az alábbi mobiltelefonszámok vagy e-mail címek egyikén keressen meg minket!

Munkatárs	Feladatkör	E-mail cím:	Telefonszám:
dr. Sréter Tamás	laboratóriumvezető	SreterT@nebih.gov.hu	06-30-231-9325
Szell Zoltán	laboratóriumi mérnök	SzellZ@nebih.gov.hu	06-70-400-1268
Szörös Anna	laboratóriumi asszisztens	SzoroA@elbc.hu	06-30-358-8148

Eredményközlés módja

A vizsgálati eredményekről a lehető legrövidebb időn belül írásban tájékoztatást küldünk.

Magánmegrendelés esetén az eredményközlő eredeti példányát a számlaátvevőnek (megrendelőnek) küldjük meg.

Bejelentési kötelezettség alá tartozó fertőző betegségek gyanúja esetén, amikor a költségviselő az állam, az eredményközlő eredeti példányát a hatósági állatorvosnak, másolati példányát a megyei kormányhivatalnak, a járási hivatalnak és a NÉBIH Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatóságának küldjük meg és e-mailben is tájékoztatjuk a hatóságokat.

A vizsgálati díj befizetését követően az eredményközlő személyesen is átvehető a Tábornok utca 2. alatti telephelyen, ill. szóbeli tájékoztatás is kérhető az eredményekről, továbbá igény esetén, elektronikus úton is kérheti a megrendelő az eredményközlő megküldését.